

PPP politika ir ekonomika

**Pranešimas Lietuvos Statybininkų
asociacijai**

2009 lapkričio 04

PPP esmė ir kilmė

- Plačiausia prasme viešojo ir privataus sektoriaus partnerystė – **bet koks sandoris tarp verslo ir valdžios, nuo paprasto viešojo pirkimo – per ilgalaikių paslaugų pirkimą – iki privatizavimo.**
- Žalioji knyga EC, COM(2004)327 – **PPP - bendradarbiavimo forma tarp viešųjų institucijų ir verslo, kurio tikslas užtikrinti infrastruktūros finansavimą, statybą, atnaujinimą, valdymą ir priežiūrą, arba teikti paslaugas.**
- Populiariausia (ir paprasčiausia) forma – **PFI, privati finansinė iniciatyva, dažniausiai apimanti visą ciklą (DBFOM) – projektą, statybą, finansavimą, operavimą ir priežiūrą. Jos esmė – pirkti rezultatą, o ne daiktą**
- Tikslai: a) finansavimas; b) efektyvumas. **Pirminis tikslas – valstybės skolos mažinimas**
- Atsirado JK, Australijoje apie **1980**, PFI – JK **1997**, nors
- JAV veikia jau **300 metų**

PPP charakteristikos

- **Ilgalaikis bendradarbiavimas** tarp viešojo ir privataus sektoriaus įvairiais aspektais;
- **Privataus sektoriaus finansavimas** (gali būti kartu su viešojo);
- **Ekonominio operatoriaus dalyvavimas** įvairiose projekto fazėse. Valdžios funkcija – tikslų ir kokybės reikalavimų iškėlimas ir kontrolė;
- **Rizikos pasidalijimas** (nebūtinai visa rizika privačiam sektoriui)

PPP ekonomika

- **Privataus skolinimosi kaštai didesni!**
- **Tačiau net JK PFI kaštai 17% mažesni nei viešųjų pirkimų**
- **TUPE – Transfer of Undertakings (Protection of Employees)**
- **Pagal investicijų atsipirkimą:**
  - **Valstybės periodiniai mokėjimai (PFI)**
  - **Pajamos iš vartotojų (koncesinis modelis)**
  - **Mišrus**
- **Pagal veiklos formatą:**
  - **Kontraktinis modelis**
  - **I(institucinis)PPP**

PPP kontraktų tipai (1)

Kontrakto formatai:

- “Generalinis rangovas” – visas finansavimas, statyba ir operavimas
- “Koncesija” – finansavimas (ar jo dalis) naudotojo (užsakovo), statyba ir operavimas - rangovo
- Nuoma – esamo turto perdavimas administruoti, dažnai su investavimu pagerinimui
- “Siūlytojo sutartis” (Italija)– paskelbiami viešojo intereso projektai, kviečiama siūlyti PPP formas

PPP kontraktų tipai (2)

Kontrakto tipas	Privataus žaidėjo dalyvavimas				
	Nuosavybė	Finansavimas	Ranga	Projektavimas	Operavimas
Rangovo sandymas	—	—	+	— +	—
BOT (statyba-operavimas-perdavimas)	—	—	+	+	+
DBFO (projektavimas-statyba-finansavimas– operavimas), koncesija	—	+	+	+	+
BOOT (statyba-nuosavybė-operavimas-perdavimas), koncesija	+ —	+	+	+	+
BOO (statyba, nuosavybė, operavimas)	+	+	+	+	+

PPP rizikos

LRV projektas	EC DG Regio (Guidelines...)
pajamų	pajamų
statybos	statybos
tinkamumo (pasiūlos)	tvarumo
paklausos	paklausos
politinė	politinė
	partnerio parinkimo
makroekonominė	valiutos kurso
teisinės aplinkos, kainų reguliavimo, ginčų sprendimo	reguliavimo/kontraktinė
aplinkos apsaugos	aplinkos/archeologinė
turto perdavimo	paslėptų defektų
nenugalimos jėgos	
	viešo priimtimumo
	paslėpto protekcionizmo

PPP ir valstybės skola

Eurostat: Turtas neapskaitomas valstybės balanse, jei privatus partneris prisiima:

- Statybos riziką
- Bent vieną iš a) tinkamumo (pasiūlos) arba b) paklausos riziką

Atitinkamai visi valstybės įsipareigojimai privačiam partneriui nėra valstybės skola.

Tokia skola yra tik einamieji mokėjimai, kiti laikomi užbalansiniais.

Ne visada šias rizikas galiam tiksliai įvertinti. Tada vertinamos kitos rizikos. Pvz., jei valdžia yra įsipareigojusi turtą nupirkti rinkos kaina, turtas gali būti apskaitomas partnerio balanse, jei iš anksto sutarta kaina – valstybės balanse (atitinkamai ir skola).

Subsidija privačiam partneriui, kai turtas apskaitomas valstybės balanse, nelaikoma valstybės parama.

PPP ir valstybės subsidijos

Subsidija privačiam partneriui, kai turtas apskaitomas valstybės balanse, nelaikoma valstybės parama.

Tačiau turi būti įvertintos projekto diskontuotos grynosios pajamos

$$\text{IRR} = 5/100 = 5\%$$

$$\text{IRR} = 5/60 = 8,3\%$$

NPV 5

Investicija
100

NPV 5

Investicija
60

Subsidija
40

PFI ankstyvojo laikotarpio klaidos JK

- per didelė universali kontrolė, sukėlusį bereikalingą įtampą, dėl to nebuvo pakankamo projektų srauto;
- Nepakankami projektų vadybos įgūdžiai viešajame sektoriuje;
- Viešojo sektoriaus klientai neturėjo pakankamos komercinės patirties;
- Dažnai per griežtai apibrėžtos sąlygos neleido siekti didesnio efektyvumo; ir
- Investiciniai projektai per menkai prioretizuoti.

PPP: lietuviška realybė (1)

- **Nėra vieningo reguliavimo nei duomenų bazės**
- **Vyriausybė bando įvesti sistemą, iniciatoriai:**
  - **Aloyzas Vitkauskas , Finansų ministerija, viceministras**
  - **Tadas Jagminas, Ūkio ministerija, ministro patarėjas**
  - **Virginijus Pašakarnis, Ūkio ministerija,**
  - **Mindaugas Keizeris, CPVA, direktoriaus pavaduotojas**
- **Patarėjai - UAB „Nacionalinių projektų rengimas“, UAB „Eisima“ ir Advokatų kontora Sorainen ir partneriai**
- **Bandoma sukurti detalias taisykles, bet neskelbiami principai ir kriterijai**
- **Suskaičiuojama 18 realių PPP projektų (energetika, miestų gatvės, viešieji pastatai)**

PPP: lietuviška realybė (2)

Numatomi pilotiniai projektai:

- VšĮ **Vilniaus universiteto vaikų ligoninės** naujo korpuso statyba. (Sveikatos apsaugos ministerija);
- **Vilniaus Balsių mokyklos** (kartu su ambulatorija) statybos ir valdymo projektas. (Vilniaus m. savivaldybė);
- **Daugiabučių namų**, skirtų socialiniam būstui statyba **Alytuje m.** (Alytaus m. savivaldybė);
- Policijos departamento Vilniaus apskrities VPK Vilniaus miesto 1-ojo ir 5-ojo policijos **komisariatų pastato ir areštinės statyba** Vilniuje. (Vidaus reikalų ministerija);
- **Pravieniškių 1-ųjų pataisos namų** teritorijoje esančių nenaudojamų pastatų rekonstravimas į **kalėjimą**. (Teisingumo ministerija);
- **Palangos miesto aplinkkelis**. (Susisiekimo ministerija).

Ačiū

A. Mickevičiaus 29-4, Kaunas

+370 37 409900

www.abisala.com

info@abisala.com